

LUIZA-CRISTINA GAVRILESCU

Drept civil. Persoanele

Probele • Prescripția

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2026-

Cuprins

Abrevieri.....	9
CAPITOLUL I. PROBA DREPTURILOR SUBIECTIVE CIVILE.....	11
1. Considerații generale privind proba	11
1.1. Noțiunea de probă	11
1.2. Obiectul probei	11
1.3. Sarcina probei	12
1.4. Condiții de admisibilitate a probei	13
1.5. Convenții asupra probelor.....	14
2. Mijloacele de probă.....	15
2.1. Enumerarea mijloacelor de probă	15
2.2. Înscrisul ca mijloc de probă	15
2.2.1. Noțiunea de înscris	15
2.2.2. Clasificarea înscrisului	16
2.2.3. Regimul juridic al înscrisului	17
2.3. Mărturia ca mijloc de probă.....	25
2.3.1. Noțiunea de mărturie	25
2.3.2. Delimitarea mărturiei de alte mijloace de probă.....	26
2.3.3. Admisibilitatea mărturiei.....	26
2.3.4. Forța probantă a mărturiei	30
2.4. Mărturisirea ca mijloc de probă	31
2.4.1. Noțiunea și caracterele juridice ale mărturisirii.....	31
2.4.2. Clasificarea mărturisirii	31
2.4.3. Admisibilitatea mărturisirii.....	32
2.4.4. Forța probantă a mărturisirii	33
2.5. Prezumția ca mijloc de probă.....	33
2.5.1. Noțiunea de prezumție.....	33
2.5.2. Clasificarea prezumției	34
2.5.3. Admisibilitatea prezumției	34
2.5.4. Forța probantă a prezumțiilor	36
2.6. Expertiza ca mijloc de probă.....	37
2.6.1. Noțiunea de expertiză	37
2.6.2. Admisibilitatea expertizei.....	37
2.6.3. Forța probantă a expertizei	37
2.7. Mijloacele materiale de probă.....	38
2.8. Cercetarea la fața locului	38
CAPITOLUL II. PRESCRIȚIA EXTINCTIVĂ ȘI DECĂDEREA	39
1. Noțiunea de prescripție extinctivă.....	39
2. Natura juridică a prescripției extinctive	39
3. Funcțiile prescripției extinctive	40

4. Sediul materiei prescripției extinctive	40
5. Invocarea prescripției extinctive	43
6. Renunțarea la prescripția extintivă	44
7. Efectul prescripției extinctive.....	46
8. Principiile care guvernează efectele prescripției extinctive	50
9. Delimitarea prescripției extinctive de alte instituții.....	51
10. Domeniul de aplicare al prescripției extinctive	53
10.1. Domeniul prescripției extinctive în categoria drepturilor patrimoniale	54
10.1.1. Prescripția extintivă în materia drepturilor de creanță	54
10.1.2. Prescripția extintivă în materia drepturilor reale principale.....	55
10.1.3. Prescripția extintivă în materia drepturilor reale accesorii	56
10.2. Domeniul prescripției extinctive în cadrul drepturilor nepatrimoniale.....	56
10.3. Probleme speciale referitoare la domeniul prescripției extinctive	58
10.3.1. Valorificarea dreptului subiectiv civil pe calea excepției	58
10.3.2. Acțiunea în constatare.....	60
10.3.3. Acțiunile mixte	60
10.3.4. Dualitatea de acțiuni	61
10.3.5. Acțiunile privind un drept secundar (potestativ)	62
10.3.6. Acțiunea în repararea unor daune morale	62
10.3.7. Acțiunea în restituirea prestațiilor efectuate în baza unui act juridic desființat	63
10.3.8. Acțiunile în materie de Carte funciară.....	63
10.3.9. Acțiunile în materie succesorală	64
11. Termenele de prescripție extintivă.....	65
11.1. Noțiunea și clasificarea termenelor de prescripție extintivă.....	65
11.2. Termenele generale de prescripție	66
11.3. Termenele speciale de prescripție	68
12. Cursul prescripției extinctive.....	70
12.1. Începutul prescripției extinctive.....	70
12.1.1. Regula generală privind începutul prescripției	70
12.1.2. Regulile speciale privind începutul prescripției.....	72
12.2. Suspendarea cursului prescripției extinctive	81
12.2.1. Noțiunea de suspendare a cursului prescripției.....	81
12.2.2. Cauzele de suspendare a cursului prescripției	81
12.2.3. Efectele suspendării cursului prescripției	85
12.2.4. Invocarea suspendării prescripției	87
12.3. Întreruperea cursului prescripției extinctive.....	87
12.3.1. Noțiunea de întrerupere a cursului prescripției.....	87
12.3.2. Cauzele de întrerupere a cursului prescripției.....	88
12.3.3. Efectele întreruperii cursului prescripției	92
12.3.4. Invocarea întreruperii cursului prescripției.....	95
12.4. Repunerea în termenul de prescripție extintivă.....	96
12.4.1. Noțiunea de repunere în termenul de prescripție	96
12.4.2. Domeniul repunerii în termenul de prescripție	96
12.4.3. Termenul de repunere în termenul de prescripție	97

12.4.4. Efectul repunerii în termen	98
12.4.5. Delimitarea repunerii în termen de suspendare și de întrerupere	98
12.5. Împlinirea termenului prescripției extinctive	99
12.5.1. Noțiunea de împlinire a termenului prescripției	99
12.5.2. Reguli de calcul al termenelor de prescripție	99
13. Decăderea din termen	100
13.1. Noțiunea de decădere	100
13.2. Termenele de decădere	100
13.3. Domeniul de aplicare a decăderii	101
13.4. Cursul termenului de decădere	103
13.5. Invocarea decăderii și renunțarea la acest beneficiu	104
13.6. Efectele decăderii	105
CAPITOLUL III. PERSOANELE	106
A. PERSOANA FIZICĂ	106
1. Considerații generale privind persoana fizică	106
1.1. Noțiunea de persoană fizică	106
1.2. Clasificarea persoanelor fizice	106
1.3. Sediul materiei persoanei fizice	107
2. Capacitatea civilă a persoanei fizice	108
2.1. Noțiunea de capacitate civilă a persoanei fizice	108
2.2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice	109
2.2.1. Definiția capacității de folosință a persoanei fizice	109
2.2.2. Caracterile juridice ale capacității de folosință	109
2.2.3. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice	110
2.2.4. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice	111
2.2.5. Încetarea capacității de folosință a persoanei fizice	116
2.3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice	123
2.3.1. Noțiunea de capacitate de exercițiu a persoanei fizice	123
2.3.2. Caracterile juridice ale capacității de exercițiu	123
2.3.3. Condițiile capacității de exercițiu a persoanei fizice	124
2.3.4. Stadiile capacității de exercițiu a persoanei fizice	125
3. Ocrotirea persoanei fizice prin mijloace de drept civil	134
3.1. Ocrotirea minorului	134
3.1.1. Ocrotirea minorului prin părinți	134
3.1.2. Ocrotirea minorului prin tutelă	140
3.1.3. Ocrotirea minorului prin curatelă	153
3.2. Ocrotirea persoanelor majore prin consiliere judiciară și tutelă specială	155
3.2.1. Conceptul de consiliere judiciară și tutelă specială	155
3.2.2. Condiții de fond ale ocrotirii majorului	156
3.2.3. Procedura punerii sub ocrotire	157
3.2.4. Efectele punerii sub ocrotire	159
3.2.5. Conținutul tutelei	161
3.2.6. Încetarea măsurii	163

3.2.7. Ocrotirea persoanei cu capacitate de exercițiu deplină prin mandatul de ocrotire	164
3.3. Ocrotirea persoanei fizice cu capacitate de exercițiu, aflată în situații deosebite	167
3.3.1. Noțiunea de curatelă a capabilului.....	167
3.3.2. Cazuri de instituire a curatei capabilului	168
3.3.3. Procedura instituirii curatei majorului	168
3.3.4. Conținutul curatei majorului	169
3.3.5. Încetarea curatei capabilului	169
4. Identificarea persoanei fizice.....	170
4.1. Noțiunea de attribute de identificare a persoanei fizice	170
4.2. Numele persoanei fizice.....	170
4.2.1. Noțiunea de nume al persoanei fizice	170
4.2.2. Caractere juridice ale numelui persoanei fizice	171
4.2.3. Dobândirea sau stabilirea numelui persoanei fizice	172
4.2.4. Modificarea numelui persoanei fizice.....	174
4.2.5. Schimbarea numelui persoanei fizice	178
4.2.6. Retranscrierea numelui de familie și a prenumelui persoanei fizice	182
4.2.7. Pseudonimul și porecla persoanei fizice	182
4.3. Domiciliul persoanei fizice	183
4.3.1. Noțiunea de domiciliu al persoanei fizice.....	183
4.3.2. Caracterele juridice ale domiciliului persoanei fizice.....	183
4.3.3. Felurile domiciliului persoanei fizice	184
4.3.4. Reședința persoanei fizice	189
4.4. Starea civilă a persoanei fizice.....	190
4.4.1. Noțiunea de stare civilă a persoanei fizice.....	190
4.4.2. Caractere juridice ale stării civile	191
4.4.3. Folosința stării civile.....	192
4.4.4. Izvoarele stării civile.....	193
4.4.5. Actele (înscrierile) de stare civilă.....	196
4.4.6. Organizarea înregistrărilor de stare civilă.....	197
4.4.7. Regulile privind înregistrarea actelor de stare civilă	198
4.4.8. Operațiuni privind înregistrările de stare civilă	205
4.4.9. Acțiunile de stare civilă	212
4.4.10. Proba stării civile a persoanei fizice	216
B. PERSOANA JURIDICĂ	218
1. Cadrul general privind persoana juridică	218
1.1. Noțiunea de persoană juridică.....	218
1.2. Clasificarea persoanei juridice	218
1.3. Elementele constitutive ale persoanei juridice.....	222
1.3.1. Caracteristicile elementelor constitutive ale persoanei juridice.....	222
1.3.2. Conținutul elementelor constitutive ale persoanei juridice.....	222
1.3.3. Recunoașterea personalității juridice	226

2. Constituirea persoanei juridice.....	226
2.1. Modurile de înființare a persoanei juridice	226
2.2. Formalitățile de înregistrare a persoanei juridice.....	228
2.3. Sancțiunea nerespectării condițiilor de constituire a persoanei juridice	230
2.3.1. Noțiunea de nulitate a persoanei juridice.....	230
2.3.2. Cauzele de nulitate a persoanei juridice	230
2.3.3. Regimul juridic al nulității persoanei juridice	231
2.3.4. Efectele nulității persoanei juridice	232
3. Capacitatea civilă a persoanei juridice	232
3.1. Capacitatea de folosință a persoanei juridice.....	233
3.1.1. Caracteristicile capacității de folosință a persoanei juridice.....	233
3.1.2. Formele capacității de folosință a persoanei juridice	233
3.1.3. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice.....	233
3.1.4. Conținutul capacității de folosință a persoanei juridice.....	234
3.1.5. Încetarea capacității de folosință a persoanei juridice	235
3.2. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice.....	236
3.2.1. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice.....	236
3.2.2. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice.....	237
3.2.3. Încetarea capacității de exercițiu a persoanei juridice	242
4. Identificarea persoanei juridice	242
4.1. Noțiunea de identificare a persoanei juridice.....	242
4.2. Clasificarea atributelor de identificare a persoanei juridice.....	243
4.3. Denumirea persoanei juridice	244
4.4. Sediul persoanei juridice.....	246
4.5. Naționalitatea persoanei juridice.....	247
4.6. Contul bancar, codul unic de înregistrare și capitalul social al persoanei juridice	248
5. Reorganizarea persoanei juridice	249
5.1. Noțiunea de reorganizare a persoanei juridice	249
5.2. Condițiile reorganizării persoanei juridice.....	250
5.3. Modalitățile de reorganizare a persoanei juridice	250
5.3.1. Fuziunea persoanei juridice	251
5.3.2. Divizarea persoanei juridice	253
5.3.3. Transformarea persoanei juridice	254
5.3.4. Opoziția față de decizia reorganizării persoanei juridice.....	255
6. Încetarea persoanei juridice.....	256
6.1. Noțiunea de încetare a persoanei juridice	256
6.2. Modurile de încetare a persoanei juridice	257
6.2.1. Dizolvarea persoanei juridice	258
6.2.2. Desființarea persoanei juridice	262
BIBLIOGRAFIE	265

Capitolul I

Proba drepturilor subiective civile

1. Considerații generale privind proba

1.1. Noțiunea de probă

Proba reprezintă modalitatea prin care se face dovada dreptului civil subiectiv a cărui existență sau configurație este contestată de alte persoane decât titularul dreptului. În situația în care în legătură cu exercitarea unui drept subiectiv civil intervine un conflict pe care părțile implicate nu îl pot soluționa pe cale amiabilă, cel interesat se poate adresa instanței de judecată, pentru a decide asupra pricinii. Pentru a se putea pronunța în cauză, judecătorul trebuie să analizeze raportul juridic dedus judecății. Acest lucru este posibil prin intermediul operațiunii probațiunii, pe baza principiilor: *da mihi factum, dabo tibi ius* și *idem est non esse aut non probari* – ceea ce nu se dovedește se consideră că nu există.

Termenul de „probă” sau „dovadă” cunoaște mai multe accepțiuni¹:

- mijlocul folosit pentru stabilirea existenței unui fapt juridic, a existenței drepturilor subiective și a obligațiilor civile – se au în vedere „mijloacele de probă” a căror *admisibilitate* se apreciază de instanță;

- procedura de prezentare în fața organului jurisdicțional a mijloacelor de probă – „probațiunea judiciară” –, reprezentată de *administrarea probelor*;

- rezultatul obținut din realizarea acestui demers – formarea convingerii judecătorului, constând în *aprecierea probelor*.

Pentru dreptul material o relevanță deosebită o prezintă operațiunea de admitere a probelor (*decisoria litis*), întrucât vizează fondul cauzei, în timp ce administrarea și aprecierea probelor (*ordinatoria litis*) sunt operațiuni specifice dreptului procesual.

Cu toate acestea, regulile privind admisibilitatea probelor nu se mai regăsesc în Codul civil, ca în vechea reglementare, ci în noul Cod de procedură civilă, care a reunit toată materia probelor² – art. 249-382. În relațiile cu Statele Membre UE, Regulamentul (UE) 2020/1783 privind obținerea probelor, în vigoare din 01.07.2022³, instaurează o obligație de cooperare între jurisdicțiile Statelor Membre în domeniul obținerii probelor în materie civilă și comercială.

1.2. Obiectul probei

Obiectul probei este reprezentat de toate împrejurările – acte ori fapte juridice – care au dat naștere la dreptul subiectiv civil și obligația corelativă, deci izvoarele raportului juridic

¹ A se vedea V.M. Ciobanu, G. Boroș, Tr. C. Briciu, *Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 245.

² Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în M. Of. nr. 247 din 4 octombrie 2015.

³ Regulamentul (UE) 2020/1783 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2020 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (obținerea de probe) (reformare), *JO L 405, 2.12.2020, pp. 1-39*.

civil, conform art. 250 C. pr. civ. Nimeni nu este ținut de a proba ceea ce instanța este ținută să ia cunoștință din oficiu – art. 251 C. pr. civ.

Nu constituie obiect al probei:

- norma *juridică*: instanța de judecată trebuie să ia cunoștință din oficiu de dreptul în vigoare în România, acestea fiind de altfel prezumate drept cunoscute – art. 252 C. pr. civ. Prin excepție, partea interesată va fi ținută să facă dovada normelor nepublicate, a convențiilor, tratatelor și acordurilor internaționale aplicabile în România care nu sunt integrate într-un text de lege și a dreptului internațional cutumiar.

Cât privește dreptul străin, instanța are posibilitatea, nu și obligația, de a lua cunoștință din oficiu de dreptul unui stat străin, însă numai dacă acesta a fost invocat de părți – art. 253 C. pr. civ. Dovada legii străine se realizează conform prevederilor art. 256 C. civ.: „conținutul legii străine se stabilește de către instanța judecătorească prin atestări obținute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau printr-un alt mod adecvat – alin. (1). Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conținutului ei – alin. (2). În cazul imposibilității de a stabili, într-un termen rezonabil, conținutul legii străine, se aplică legea română – alin. (3)”. Rezultă, așadar, că legea străină se stabilește de către instanță, obligația părții de a proba conținutul legii străine fiind subsidiară față de obligația instanței.

Uzanțele, regulile deontologice și practicile statornicite între părți trebuie probate de cel ce le invocă. Regulamentele și reglementările locale trebuie dovedite de cel care le invocă numai la cererea instanței – art. 255 alin. (3) C. pr. civ. Proba acestora se face cu orice mijloace de dovadă, utilizându-se de regulă culegeri de obiceiuri, avize ale experților, atestări scrise ale persoanelor sau organismelor autorizate.

Deciziile Curții Constituționale, cele ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în recursuri în interesul legii și deciziile instanței supreme în hotărârile prealabile pentru dezlegarea unor probleme de drept nu trebuie nici ele probate, fiind izvoare de drept, spre deosebire de restul deciziilor jurisprudențiale care, dacă sunt invocate de către părți în susținerea cererilor lor, trebuie dovedite.

- *faptele negative nedefinite* nu pot fi în mod obiectiv dovedite, însă se probează faptul pozitiv contrar unui fapt negativ determinat. Faptele negative determinate pot fi însă probate, existând situații în care acest lucru este cerut chiar de anumite prevederi legale: de exemplu, art. 1.400 C. civ., pentru a dovedi că o condiție suspensivă negativă a căzut ca urmare a nerealizării evenimentului de care aceasta depindea, pentru a putea cere realizarea dreptului afectat de aceasta, respectiv art. 1.401 C. civ. privind condiția rezolutorie;

- *faptele notorii, faptele necontestate*, dacă instanța decide, față de circumstanțele cauzei, că nu mai este necesară dovedirea lor – art. 255 alin. (2) C. pr. civ.

1.3. Sarcina probei

Sarcina probei, respectiv obligația de a dovedi existența actului sau faptului juridic generator de drepturi și obligații, revine, în primul rând, *reclamantului* sau, altfel spus, celui care invocă dreptul sau obligația respectivă. Cel ce face o susținere în cursul procesului trebuie să o dovedească, în afară de cazurile anume prevăzute de lege – art. 249 C. pr. civ. Reclamantul este cel căruia îi revine mai întâi sarcina de a dovedi cele pretinse – *actori incumbit probatio*. După ce reclamantul și-a probat pretențiile, în apărare revine rândul

pârâtului să dovedească faptele pe care își sprijină susținerile sale. Propunerea probelor se face de către reclamant prin cererea de chemare în judecată, iar de către pârât, prin întâmpinare – art. 254 alin. (1) C. pr. civ. Dacă pârâtul are pretenții proprii împotriva reclamantului, formulează o cerere reconvențională, revenindu-i lui sarcina probei asupra celor solicitate. Sarcina probei se inversează în cazul prezumțiilor legale, scutindu-l de dovada directă pe cel în favoarea căruia este stabilită, putând fi răsturnată prin proba contrară de către cealaltă parte, dacă este o prezumție relativă. Prin urmare, pe tot parcursul procesului, sarcina probei este împărțită între reclamant și pârât.

Dacă probele propuse nu sunt îndestulătoare pentru lămurirea în întregime a procesului, instanța va dispune ca părțile să completeze probele. De asemenea, judecătorul poate, din oficiu, să pună în discuția părților necesitatea administrării altor probe, pe care le poate ordona chiar dacă părțile se împotrivesc – art. 254 alin. (5) C. pr. civ. Astfel, în virtutea rolului său activ, judecătorul poate să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, chiar dacă părțile se împotrivesc – art. 22 alin. (2) C. pr. civ. La cererea instanței, autoritățile competente sunt obligate să îi comunice, în termenul stabilit, toate informațiile, înscrisurile ori reglementările solicitate – art. 255 alin. (4) C. pr. civ.¹

De altfel, aceste soluții rezultă și din art. 10 și art. 11 C. pr. civ., care stabilesc, la nivel de principiu, obligațiile părților și implicarea terților în desfășurarea procesului². Astfel, conform art. 10 C. pr. civ., părțile au obligația, printre altele, de a-și proba pretențiile și apărările și de a contribui la desfășurarea fără întârziere a procesului – alin. (1). Dacă o parte deține un mijloc de probă, judecătorul poate, la cererea celeilalte părți sau din oficiu, să dispună înfățișarea acestuia, sub sancțiunea unei amenzi judiciare – alin. (2). Conform art. 11 C. pr. civ., orice persoană este obligată, în condițiile legii, să sprijine realizarea justiției, iar cel care se sustrage, fără motiv, de la îndeplinirea acestei obligații, poate fi constrâns să o execute, sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare și, eventual, daune-interese.

1.4. Condiții de admisibilitate a probei

Dovezile nu pot fi folosite în dezlegarea unei pricini decât dacă îndeplinesc cumulativ anumite condiții, care rezultă din enumerarea art. 255 C. pr. civ., precum și din interpretarea altor dispoziții referitoare la probe.

Astfel, pentru a fi admisă în proces, proba trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții:

- să fie *legală* – să nu fie oprită de lege – art. 255 alin. (1) C. pr. civ. Această cerință negativă se referă atât la dreptul material, cât și la dreptul procesual, fie ca mijloc de probă, fie în dovedirea unei împrejurări contrare legii. Proba cu înregistrarea unei convorbiri telefonice între un salariat și un alt salariat sau reprezentant al angajatorului, solicitată într-un litigiu împotriva angajatorului, este admisibilă, chiar dacă înregistrarea a fost efectuată fără acordul și/sau informarea prealabilă a interlocutorului, cu condiția asigurării unui just echilibru între dreptul la probă, pe de-o parte, și dreptul la viața privată, pe de altă parte, în sensul

¹ N.-H. Țiț, *Rolul activ al judecătorului în identificarea și calificarea actelor și faptelor deduse judecății. Câteva considerații*, în *Revista Română de Drept Privat* nr. 1/2021, pp. 174-199.

² N.-H. Țiț, *Drept Procesual Civil. Partea generală. Judecata în primă instanță*, Ed. Hamangiu, București, 2024.